

Poznań, 30 stycznia 2019 r.

prof. dr hab. Mirosław Pawłowski
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Sztuki

Ocena dorobku artystycznego i naukowego, działalności pedagogicznej oraz rozprawy doktorskiej Pana mgr Jakuba Zdejszego w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Artystycznego w Katowicach.

Część I

Ocena dorobku artystycznego, naukowego, działalności pedagogicznej i organizacyjnej

Jakub Zdejszy urodził się w 1987 roku w Olkuszu. Jest absolwentem kierunku Grafika na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Dyplom magisterski z wyróżnieniem obronił w 2013 roku w pracowni sitodruku prof. Waldemara Węgrzyna.

Wziął udział w 27 wystawach zbiorowych w Polsce, w 30 zbiorowych wystawach międzynarodowych oraz zorganizował 6 wystaw indywidualnych grafiki. Obecnie jest doktorantem w pracowni prof. Ewy Zawadzkiej. Od 2012 do chwili obecnej jest zatrudniony na stanowisku wykładowcy na kierunku Grafika w Wyższej Szkole Technologii Informatycznych w Katowicach.

W latach 2012/2013 był asystentem stażystą w pracowni Sitodruku prof. Waldemara Węgrzyna na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Wystawy

Jakub Zdejszy jest artystą aktywnym: brał udział w wielu wystawach w kraju i zagranicą (Stany Zjednoczone, Argentyna, Japonia, Rumunia, Ukraina, Niemcy i Łotwa). Najważniejszą nagrodą w jego dotychczasowej karierze jest Grand Prix w The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Galeria Yurakucho-Asahi w Tokio, Japonia.

Wystawy indywidualne 6

- 2017 – Obszary Pamięci, Galeria Związku Polskich Artystów Plastyków okręg Opole
- 2017 – Obszary Wspomnień, Galeria Zamostek, Opole
- 2016 – (Re)Konstrukcja/Grafika, Galeria Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych, Opole
- 2016 – Alchemia Pamięci, Galeria Atrium, Gliwice
- 2016 – Alchemia Pamięci, Galeria ArtNova2, Katowice
- 2016 – Alchemia Pamięci, Galeria Bibu, Chorzów

Wystawy zbiorowe ogólnopolskie 27

- 2018 – Praca Roku 2017, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2018 – Ekranopreso, wystawa pracowni Serigrafii ASP Katowice, ekspozycja Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Geperta Wrocław, Wrocław
- 2018 – Wystawa grafiki i rysunku, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2018 – Artyści dla hospicjum, Muzeum Pałac Schoena, Sosnowiec
- 2017 – Terytoria pamięci..., Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa
- 2017 – Krajobrazy Pamięci, Galeria Eksperymentu Intermedialnego LAB 303, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Katowice
- 2017 – Oddech, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2017 – Praca Roku 2016, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2016 – Przestrzenie Grafiki – Koegzystencje, Galeria r_z, Rzeszów

- 2016 – Mała forma plastyczna, Galeria r_z, Rzeszów
- 2016 – I Pomorskie Biennale Sztuki Młodych, Potok Sztuki, Galeria Sopot Centrum, Sopot
- 2016 – Odbicie, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2016 – V Warsztaty Działań Kreatywnych, Centrum Kultury i Sztuki, Górki Wielkie
- 2016 – Ciało Otwarte, Galeria miejsce sztuki44, Świnoujście
- 2016 – PRACA ROKU 2015, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice
- 2016 – 9 Triennale Grafiki Polskiej, Galeria Michaiła Sawickiego, Mińsk, Białoruś
- 2015 – Pracownia Działań Multigraficznych, Galeria na Poziomie, ASP Gdańsk, Gdańsk
- 2015 – 9 Triennale Grafiki Polskiej, Muzeum Śląskie, Katowice
- 2015 – Montaż atrakcji, Galeria Odlotowa, Airport, Katowice
- 2015 – Piękne i bliskie. Katowice, Galeria ArtNova2, Katowice
- 2015 – Po co jest Sztuka?, Muzeum Miejskie, Siemianowice Śląskie
- 2015 – Wystawa poplenerowa z okazji 150 Rocznicy Hodowli Żubrów w Pszczynie, Osowiec
- 2015 – Pracownia Plakatu 207, Pałac Młodzieży, Katowice
- 2015 – 9 Biennale Grafiki Studenckiej, Galeria Miejska Arsenal, Poznań
- 2015 – Myśleć jak Leonardo..., Pałac Kultury Zagłębia, Dąbrowa Górnicza
- 2015 – Ogólnopolskie IV Warsztaty Działań Kreatywnych, Galeria Dwór Kossaków, Górki Wielkie
- 2015 – Żółty Open Cool, Galeria Rondo Sztuki, Katowice

Wystawy zbiorowe międzynarodowe 30

- 2018 – 3ta Bial International de MiniPrint – Laguna Paiva, Argentina
- 2018 – 6 x 6, Rochester Contemporary Art Center, New York, USA
- 2018 – PlakatFest Starter, Galeria Plakatu Natalii Dydo, Kraków
- 2018 – Kafka – Przelamywanie Granic, Centrum Kultury ZAMEK, Galeria Profil, Poznań
- 2018 – Kafka – Przelamywanie Granic, Nowohuckie Centrum Kultury, Kraków
- 2017 – The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Galeria Yurakucho-Asahi, Tokio, Japonia
- 2017 – The “Iosif Iser” International Contemporary Engraving Biennial Exhibition, Ploiesti, Rumunia
- 2017 – International Print Triennial Cieszyn 2017, Galeria Instytutu Sztuki WA UŚ, Cieszyn
- 2017 – Kafka – Przelamywanie granic, Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, Czeladź
- 2017 – Autoportret Intymny, ekspozycja Plac Wolności 4, Rzeszów, Muzeum Idei, Lwów, Ukraina
- 2017 – Kafka – Przelamywanie Granic, Galeria Zamek, Reszel
- 2017 – Ślady czarnego kota II, Muzeum Produkcji Zapalek, Częstochowa
- 2017 – PlakatFest, Galeria Antresola, ChCK, Chorzów
- 2017 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Brotzinger Art, Pforzheim, Niemcy
- 2017 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria BWA, Tarnów
- 2017 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria TEST, Warszawa
- 2017 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Nowohuckie Centrum Kultury, Kraków
- 2017 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Pałac Kultury Zagłębia, Dąbrowa Górnicza
- 2017 – Currents / Undercurrents – katowicka Grafika, St Louis Community College at Meramec Gallery of Contemporary Art, USA
- 2017 – Printed matter, Art Academy of Latvia, Łotwa
- 2017 – Ślonski Kafka, Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa
- 2016 – Portret Intymny, Muzeum Idei, Lwów, Ukraina
- 2016 – Portret Intymny, Galeria Formy Kultury, Rzeszów
- 2016 – Portret Intymny, wystawa poplenerowa, Slawsko, Ukraina
- 2016 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Muzeum im. Staszica, Piła
- 2016 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa, Rzeszów
- 2016 – 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Gaude Mater, Częstochowa
- 2016 – Topografia/Topos/Wolności, Galeria Szyb Woilson, Katowice
- 2016 – Ślonski Kafka, Galeria Szyb Wilson, Katowice
- 2016 – Ciało Otwarte, Galeria Sztuki Współczesnej ms44, wystawa w ramach 46. Międzynarodowego Kampusu Artystycznego FAMA, Świnoujście

Nagrody i wystawy pokonkursowe 13

- 2018 – Praca Roku 2017, Galeria ArtNova2, Katowice – Nagroda Prezesa Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg w Katowicach
- 2017 – The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Galeria Yurakucho-Asahi, Tokio – Grand Prize
- 2016 – Praca Roku 2015, Galeria ArtNova2, Katowice – Nagroda Prezesa Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg w Katowicach
- 2016 – „Naturalny Śląsk”, Katowice, I miejsce w konkursie na mural o tematyce ekologicznej
- 2018 – Finalista 3ta Bial International de MiniPrint – Laguna Paiva, Argentyna

- 2017 – Finalista The “Iosif Iser” International Contemporary Engraving Biennial Exhibition, Ploiesti, Rumunia
- 2016 – Finalista I Pomorskie Biennale Sztuki Młodych, Potok Sztuki, Galeria Sopot Centrum, Sopot
- 2016 – Finalista 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Gaude Mater, Częstochowa
- 2016 – Finalista I Pomorskie Biennale Sztuki Młodych, ZPAP Okręg Gdańsk
- 2016 – Finalista Ciało Otwarte, Galeria miejsce sztuki44, Świnoujście
- 2015 – Finalista 9 Triennale Grafiki Polskiej, Muzeum Śląskie, Katowice
- 2015 – Finalista, 46. Międzynarodowy Kampus Artystyczny FAMA
- 2015 – Finalista 9 Biennale Grafiki Studenckiej, Galeria Arsenał, Poznań

Publikacje w albumach, katalogach i czasopismach (łącznie 31)

1. Praca roku 2017, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, publikacja w katalogu, 2018
2. The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Japonia, publikacja w miesięczniku, 2018
3. The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Japonia, publikacja w miesięczniku, 2017
4. The 6th NBC Meshtec Tokyo International Screen Print Biennale, Galeria Yurakucho-Asahi, Tokio, Japonia, publikacja w katalogu, 2017
5. terytoria pamięci..., Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa, publikacja w katalogu, 2017
6. Autoportret Intymny, ekspozycja Plac Wolności 4, Rzeszów, Muzeum Idei, Lwów, publikacja w katalogu, 2017
7. Praca Roku 2016, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, publikacja w katalogu, 2017
8. Ślady czarnego kota II, Muzeum Produkcji Zapafek, Częstochowa, publikacja w katalogu, 2017
9. II Plakafest, Galeria Antresola ChCK, Chorzów, publikacja w katalogu, 2017, Plakafest Starter Galeria Plakatu Natalii Dydo, Kraków, 2018
10. International Print Triennial Cieszyn 2017, Galeria Instytutu Sztuki WA UŚ, Cieszyn, publikacja w katalogu, 2017
11. Oddech, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, 2017
12. The “Iosif Iser” International Contemporary Engraving Biennial Exhibition, Ploiesti, Rumunia, 2017
13. Przestrzenie Grafiki Koegzystencja, Galeria r_z, Rzeszów, publikacja w katalogu, 2016
14. mała forma plastyczna, Galeria r_z, Rzeszów, publikacja w katalogu, 2016
15. Portret Intymny, Formy Kultury, Rzeszów, 2016, publikacja w katalogu, 2016; Portret Intymny, Muzeum Idei, Lwów, 2016
16. Portret Intymny, Formy Kultury, Rzeszów, publikacja tekstu w katalogu, 2016
17. I Pomorskie Biennale Sztuki Młodych, publikacja w katalogu, 2016
18. Odbicie, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, 2016
19. 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Gaude Mater, Częstochowa, publikacja w kat. 2016
20. 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa, Rzeszów, 2016; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Muzeum im. Staszica, Piła, 2016; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Pałac Kultury Zagłębia, Dąbrowa Górnicza, 2017; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Nowohuckie Centrum Kultury, Kraków, 2017; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria TEST, Warszawa, 2017; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria BWA, Tarnów 2017; 9 Międzynarodowe Biennale Miniatury, Galeria Brotzinger Art, Pforzheim, Niemcy, 2017
21. Ciało Otwarte, Galeria Sztuki Współczesnej ms44, Świnoujście, publikacja w katalogu, 2016
22. Kafka – Przełamywanie Granic, Galeria Zamek, Reszel, publikacja w katalogu, 2017; Kafka – Przełamywanie granic, Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia, Czeladź, 2017; Kafka – Przełamywanie Granic, Centrum Kultury ZAMEK, Galeria Profil, Poznań 2017; Kafka – Przełamywanie Granic, Nowohuckie Centrum Kultury, Kraków, 2018
23. Praca Roku 2015, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, publikacja w katalogu, 2016
24. Ślonski KAFKA, Galeria Szyb Wilson, Katowice, publikacja w katalogu, 2016
25. Ślonski KAFKA, Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa, 2017
26. Topografia wolności, Galeria Szyb Wilson, Katowice, 2016
27. Piękne i Bliskie. Katowice, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice, publikacja w katalogu, 2015
28. IX Triennale Grafiki Polskiej, Muzeum Śląskie, Katowice, publikacja w katalogu, 2015; IX Triennale Grafiki Polskiej, Galeria Michała Sawickiego, Mińsk, Białoruś, 2016
29. Montaż atrakcji, Galeria Odlotowa, Airport, Katowice, publikacja w katalogu, 2015
30. Opcje, publikacja w kwartalniku kulturalnym, wystawa Montaż atrakcji, 2015
31. 9 Biennale Grafiki Studenckiej, Arsenał, Poznań, publikacja w katalogu, 2015

Działalność dydaktyczna

2012/2013 – asystent stażysta w pracowni Sitodruku prof. Waldemara Węgrzyna na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

OD 2012 do chwili obecnej – wykładowca w Wyższej Szkole Technologii Informatycznych w Katowicach na kierunku Grafika – zajęcia w zakresie: Podstawy technik graficznych.

Również od 2012 r. Jakub Zdejszy jest opiekunem Koła Naukowego Grafiki Warsztatowej w Wyższej Szkole Technologii Informatycznych w Katowicach na kierunku Grafika.

Ponadto:

2014-2017 – asystent w ramach studiów doktoranckich w Pracowni Działań Multigraficznych prof. Ewy Zawadzkiej, dr Judyty Bernaś

2014-2017 – asystent w ramach studiów doktoranckich w Pracowni Wizerunku, promocji i identyfikacji wizualnej dr hab. Katarzyny Gawrych-Olender prof. ASP, dr Mariana Słowickiego, mgr Piotra Dzika

2016 – do chwili obecnej, prowadzi razem z mgr Moniką Panek kurs rysunku i malarstwa w Galerii ArtNova2, ZPAP Okręg w Katowicach

Działalność w ramach i na rzecz Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach:

2014-2018 – Przewodniczący Uczelnianej Rady Samorządu Doktorantów Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

2016-2018 – Członek Rady Wydziału Artystycznego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

2016-2018 – Członek Senatu Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

2016-2018 – Członek Senackiej Komisji ds. badań naukowych Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

2016-2018 – Członek Senackiej Komisji ds. struktury i jakości kształcenia Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

2016-2018 – Członek Senackiej Komisji ds. budżetowo-gospodarczych Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

Udział w Badaniach Statutowych Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach:

2016-2017 – Współuczestnictwo w badaniach naukowych: projekt Druk cyfrowy i sitowy na metalu, łączenie technik, opracowanie technologii wspólnej, prowadzony w ramach badań statutowych uczelni w roku 2016, Zespół projektu: dr hab. Katarzyna Gawrych-Olender prof. ASP, mgr Jakub Zdejszy

2015-2016 – Współuczestnictwo w badaniach naukowych: projekt Akcydensowy druk wypukły – Nowe materiały i technologie przygotowania form drukarskich, realizowany w ramach badań statutowych uczelni w roku 2015, udział od 01.10.2015 do 31.12.2016. Zespół projektu: adj. dr Sybilla Skaluba – kierownik projektu, dr Marian Słowicki, mgr Jakub Zdejszy.

Warsztaty, wykłady, sympozja i plenery artystyczne

Jakub Zdejszy przeprowadził 19 warsztatów z zakresu grafiki artystycznej połączonych z referatami i wykładami, w tym również dla osób niepełnosprawnych.

Autor brał udział w konferencjach naukowych (10) w tym dwukrotnie aktywnie z wykładami:

2018 – wygłoszenie autoprezentacji na konferencji podczas Międzynarodowego Pleneru XXVII Impresje Mikołowskie 2018, Mikołów

2017 – prelegent, Ogólnopolska Konferencja Naukowa Krajobrazy pamięci w kontekstach społecznych i kulturowych, Uniwersytet Śląski, Katowice

Działalność organizacyjna i popularyzatorska sztuki

2018 – Przewodniczący sekcji Grafiki Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg Katowice

Jakub Zdejszy swoją aktywnością mocno uczestniczy w wymianie artystycznej i akademickiej. Jego wkład w organizację i realizację wystaw jest wyraźnie zauważalny. Od 2016 do 2018 roku był kuratorem następujących wystaw (6):

2018 – Małgorzata Majerczyk-Sieczka, Malarstwo, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice

2018 – Wystawa zbiorowa, Wystawa grafiki i rysunku, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice

2017 – Małgorzata Bałdyga Chusteczka Herty Müller, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice

2017 – Krajobrazy Pamięci, Galeria Eksperymentu Intermedialnego LAB 303, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Katowice

2017 – Wystawa zbiorowa, Oddech, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice

2016 – Wystawa zbiorowa Odbicie, Galeria ArtNova2, ZPAP Okręg Katowice, Katowice

Ponadto Pan mgr Jakub Zdejszy mocno angażuje się w różnorodne działania międzyrodowiskowe w ramach projektów artystyczno-badawczych:

2017 – Międzynarodowy projekt Autoportret Intymny; organizator: Fundacja Inwencja uczestnicy: Uniwersytet Rzeszowski, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Lwowska Narodowa Akademia Sztuki

- 2016 – Międzynarodowy projekt Topografia / Topos / Wolności; organizator: Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie; uczestnicy: Polska, Niemcy, Czechy
- 2016 – Międzynarodowy projekt Ślonski Kafka; organizator: Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie; uczestnicy: Polska, Niemcy, Czechy
- 2016 – Międzynarodowy projekt Portret Intymny; organizator: Fundacja Inwencja
uczestnicy: Uniwersytet Rzeszowski, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Lwowska Narodowa Akademia Sztuki

Stypendia:

Jakub Zdejszy otrzymał następujące stypendia:

- 2016 / 2017 – Stypendium doktoranckie na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach
- 2016 / 2017 – Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach dla najlepszych doktorantów
- 2015 / 2016 – Stypendium z dotacji pro Jakościowej dla najlepszych doktorantów
- 2015 / 2016 – Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach dla najlepszych doktorantów

Jak wynika z powyższych informacji, mamy do czynienia z młodym artystą o sporym już dorobku twórczym oraz organizatorskim – dostrzeżonym i pozytywnie ocenianym w środowisku artystycznym.

Część II

Ocena pracy doktorskiej. Ocena obejmuje analizę pracy teoretycznej i praktycznej zatytułowanej: „Obrazy pamięci”.

Opis pracy doktorskiej „Obrazy pamięci” liczy 102 strony i zawiera następującą konstrukcję:

- Wstęp
- Rozdział I: Formy pamięci
 - I. I. Pamięć jako narracja. Rekonstrukcja pamięci
 - I. II. Pamięć indywidualna a pamięć zbiorowa
 - I. III. Pamięć komunikatywna i pamięć kulturowa
 - I. IV. Pamięć jako subiektywna selekcja
- Rozdział II: Nośniki pamięci
 - II. I. Fotografia
 - II. II. Album rodzinny
 - II. III. „Zapalniki wspomnień”
- Rozdział III: Procesy pamięci
 - III. I. Postrzeganie zmysłowe
 - III. II. Wyobrażenia
 - III. III. Zapamiętywanie, przypominanie, zapomnianie
- Rozdział IV: „Obrazy pamięci”
- Reprodukcje prac
- Bibliografia
- Spis ilustracji

We Wstępie autor skierował swoją uwagę ku zagadnieniu pamięci. Zastanawia się nad skomplikowanymi procesami przywoływania obrazów ludzi, wydarzeń czy przedmiotów. Generalnie: nad samym fenomenem ludzkiej pamięci, w której wydarzenia i rzeczy sprzed lat, budują nowe konfiguracje znaczeniowe. Jedne umykają, zacierają swój obraz, by po chwili wrócić niezwykle mocno i wyraziście. Przedmioty, pamiątki z przeszłości, fotografie są tymi elementami, które ten proces przywołują. W przypadku Jakuba Zdejszego, takim medium była jego babcia, z którą prowadził wieloletni dialog.

W Rozdz. I zatytułowanym „Formy pamięci” autor przytacza różne formy pamięci i zależności, jakie pomiędzy nimi zachodzą. Dla uwiarygodnienia stawianych tez przywołuje opinię wybitnych autorytetów naukowych w tej dziedzinie.

Dalej w Rozdz. II „Nośniki pamięci” Jakub Zdejszy analizuje tytułowe „nośniki pamięci”, do których zalicza fotografię, prywatne archiwa zebrane w albumach rodzinnych czy zbierane przez wiele lat przedmioty przypisane do konkretnych osób.

W Rozdz. III „Procesy pamięci” ukazuje procesy pamięci, jakie zachodzą w ludzkim mózgu. Głównie zajmuje się postrzeganiem zmysłowym, zapamiętywaniem, zapomnianiem i wyobrażnią. To one odgrywają główną rolę w postrzeganiu rzeczywistości i przeszłości w życiu człowieka.

Rozdział IV zatytułowany „Obrazy pamięci” jest próbą opisu prac graficznych, które stanowią cykl 22 dzieł pod tym samym tytułem i są doktorską pracą artystyczną. Rodzinny album ze zdjęciami, stał się dla Jakuba Zdejszego inspiracją do zbudowania powyższego zestawu, gdzie stara się znaleźć odpowiedzi na stawiane sobie pytania.

Doktorska praca mgr Jakuba Zdejszego, to jak wspominałem, zestaw 22 grafik wykonanych w technice druku UV. Tym razem autor drukuje na zwykłej tekturze, a wymiary prac nie przekraczają tradycyjnego formatu 100 x 70 cm. Siedem prac jest w układzie poziomym, a pozostałe to piony. Całość wykonana jest w tonacji monochromatycznej z charakterystycznym „rozmyciem” obrazu.

„Na potrzeby projektu przyjąłem własną koncepcję zakładającą, iż zapisanym w umyśle śladem pamięciowym jest graficzna matryca”, to główne założenie ideowe autora.

Podstawowym medium z natury rzeczy jest tu fotografia, która jest poddana określonym przetworzeniom, tak aby uzyskać obraz nieostry, wyblakły i nieco zanikający.

„Założyłem, że nawarstwianie rozmytych fotografii będzie stanowiło odzwierciedlenie obrazu pamięci, czyli takiego, który składa się z różnych wspomnień w taki sposób, aby połączenie dwóch pozbawionych ostrości fotografii konstruowało jeden obraz, który w połączeniu z następnym pozbawionym szczegółów zdjęciem będzie kreował nowe przedstawienie. W takim procesie fotografie całkowicie zmieniały swój pierwotny charakter tak, jak gromadzone przez lata obrazy nakładają się w naszej pamięci na siebie i zniekształcają pod wpływem czasu, przez co nie przypominają zapisów utrwalonych na rodzinnych fotografiach.” Te dwa zdania autorskiego komentarza w pełni oddają sens i istotę tego procesu. W tym kontekście skutek artystyczny nie ma już punktu stycznego z fotograficznym początkiem.

Jednocześnie znajdujemy tu interesujący wątek podważający prawdomówność samej fotografii, czy jej obiektywizmu. Bo czy nie miało być tak, że fotografia została stworzona po to, aby ukazać naturę rzeczywistego świata i opisać wszystkie jego przejawy: od wschodów i zachodów słońca, poprzez najbardziej egzotyczne zakątki geograficzne, miasta, osobliwości, ludzi aż po najbardziej niepowtarzalne zdarzenia?

Dzisiaj może brzmi to już jak banał, że żyjemy w świecie poddanemu dyktatowi czy wręcz terrorowi fotografii, że fotografia, która miała nam służyć uczyniła z nas swoich niewolników. Zmieniając nasze wyobrażenia o świecie zewnętrznym tak dalece weszła w wewnętrzny świat człowieka, iż niepostrzeżenie dokonała strukturalnego przeobrażenia ludzkiego mózgu. Ten mózg za sprawą fotografii inaczej już funkcjonuje. Nie pamiętamy ludzi, nawet tych nam najbliższych, lecz pamiętamy ich takimi, jakimi pozostali na mniej lub bardziej pożółkłym zdjęciu. Wydawać by się mogło, że jedynym rzeczywistym dowodem na istnienie jakiegoś miejsca na Ziemi jest jego zdjęcie.

Sądzę, że autor ma tego świadomość, pisząc: „Wielowarstwowość wspomnień i związanych z nimi przeżyć powoduje zacieranie się granic pomiędzy fotografią, którą uważamy za rzeczywisty i namacalny dowód przeszłości, a tym co zostało zapamiętane i przekazane w opowieściach przez starsze pokolenie.” Rzeczywiście tak jest, albowiem nie ma jednej prawdy, tej idealistycznej – „prawdziwej”.

Dlatego Zdejszy, w sobie znany sposób, tak manipuluje zarejestrowaną wcześniej zawartością semantyczną wyjściowego zdjęcia, aby efekt końcowy był pewną sumą, uogólnieniem czy całkowitym zniesieniem związków znaczeniowych między punktem wyjścia (fotografia) a obrazem finalnym (grafika). W przypadku cyklu „Obrazy pamięci”, to zapisy faktów i ulotnych doświadczeń, prawdy i mistyfikacji, a więc tego wszystkiego, co podsuwa J. Zdejszemu opowiadana przeszłość, jak i fotografie z rodzinnego albumu.

Być może jedyną miarą istnienia rzeczywistego świata jest wyłącznie to, co trwa w naszym umyśle, w naszej wyobraźni i w naszej pamięci?

Podobnego zdania jest zapewne autor, który tak napisał w swoim autoreferacie: „Efektem mojej pracy artystycznej są obrazy, za pomocą których dotykam interesującego mnie problemu, podejmując próbę naśladowania natury pamięci. Zależało mi na pokazaniu iluzji związanej z przywoływaniem wyobrażeń zapisanych w naszej pamięci. W swoim projekcie stawiam i sobie, i odbiorcy pytanie, czy istnieje jeden realny obraz naszych wspomnień, czy też jest on zbiorem różnych obrazów, które bez znajomości kontekstu powodują mnogość interpretacji. Nie można w pełni odczytać wspomnienia, ponieważ czas zaciera jego pierwotny wygląd poprzez nakładanie się kolejnych przeżyć w naszym życiu, które zniekształcają i zmieniają się pod wpływem naszej teraźniejszości, obecnych przeżyć, wiedzy i poglądów.” W pełni się z nim zgadzam, bo w tym ujęciu jedyne odniesienie, jakie posiada ta grafika, to odniesienie do kolejno nakładających się na siebie warstw procesu technologicznego, jak i warstw myślowych. Każda z nich nadaje finalnej odbitce coraz bardziej autonomiczne piętno niezależnego bytu. W trakcie tego procesu rzeczywistość realna, jaka kryła się za wyjściowym zdjęciem ulega rozkładowi i dekompozycji – by w efekcie końcowym scalić się jako nowa, wizualna jakość, jako rzeczywistość i wartość sama w sobie. W tym sensie odbitka graficzna nie posiada już żadnych zobowiązań wobec rzeczywistości, istnieje jako byt niezależny.

„Dlatego podczas mojej pracy nad projektem bardzo ważne było odnalezienie rozwiązań technologicznych, odpowiednich dla obranej przeze mnie koncepcji, takich jak wybór metody druku i właściwego podłoża. Najlepszą metodą okazał się druk cyfrowy, ponieważ pozwalał na skanowanie fotografii, rozmywanie ich, tworzenie i nakładanie na siebie poszczególnych warstw oraz swobodne przekształcanie, które w drodze nawarstwiania w efekcie tworzyły iluzoryczny obraz wspomnień.” W moim odczuciu są to zapisy faktów i ulotnych doświadczeń, prawdy i mistyfikacji, a więc tego wszystkiego, co podsuwała mu kolekcja rodzinnego albumu ze zdjęciami. Ten wielowarstwowy, czasami mocno rozmyty, poruszony obraz na tekturze więcej i dobitniej mówi o nas i naszym świecie, niż jakiś perfekcyjny druk laserowy. Dzisiaj, z coraz większym lękiem, powraca jedno z najbardziej podstawowych pytań, jeśli chodzi o opis ludzkiej tożsamości: kim jestem, kim jest współczesny człowiek, jak wygląda?

Na te pytania i dylematy w pewien sposób odpowiada cykl „Obrazy pamięci”, gdzie obrazy finalne stały się obrazami uniwersalnymi w swojej wymowie, przez to dialog może być przeniesiony w szersze obszary interpretacyjne, poza przywoływane przez autora osobiste, rodzinne projekcje.

Jednak generalnie rzecz biorąc, w relacji rzeczywistości z fotografią dominuje coś, co nazwałbym wymianą znaków na znaczenia. Pojawia się pytanie o ontologiczny status fotografii. Czy fotografia jest tylko czymś w rodzaju naskórka rzeczywistości czy może czymś więcej?

Być może najciekawszą odpowiedź na tak postawione pytanie daje solipsyzm – skrajna wersja subiektywnego idealizmu. Według tej koncepcji jedyną miarą istnienia rzeczywistego świata jest wyłącznie to, co trwa w naszym umyśle, w naszej wyobraźni i w naszej pamięci. Równie ulotny charakter posiada fotograficzna odbitka, która podlega naturalnym, chemicznym procesom zaniku. Tak samo, jak znika pamięć o ludziach i zdarzeniach ze starych fotografii wraz z biologiczną śmiercią tych, dla których ci ludzie i te zdarzenia miały swoje przedmiotowe odniesienie w realnej rzeczywistości i w realnym czasie. W każdym innym przypadku wkraczamy w niepoliczalny obszar „bezpiecznych” zdjęć, które istnieją już tylko same dla siebie jako mgliste wspomnienie czegoś, co prawdopodobnie istniało, ale co utraciło ciągłość i relacje z czasem obecnym.

Być może, że w świecie, w którym wszystko stało się nagle równoważne, człowiek porusza się właśnie dzięki tym kliszom odcisniętym w strukturze jego mózgu?

Mam nadzieję, że do takiej konkluzji zmierza Jakub Zdejszy, mówiąc: „Zależało mi na pokazaniu iluzji związanej z przywoływaniem wyobrażeń zapisanych w naszej pamięci. W swoim projekcie stawiam i sobie, i odbiorcy pytanie, czy istnieje jeden realny obraz naszych wspomnień, czy też jest on zbiorem różnych obrazów, które bez znajomości kontekstu powodują mnogość interpretacji. Nie można w pełni odczytać wspomnienia, ponieważ czas zacierą jego pierwotny wygląd poprzez nakładanie się kolejnych przeżyć w naszym życiu, które zniekształcają i zmieniają się pod wpływem naszej teraźniejszości, obecnych przeżyć, wiedzy i poglądów.”

Zasadniczy sens tych działań Zdejszego sprowadza się jednak do odnajdowania tego, co subiektywne w tym, co obiektywne i odwrotnie. Tego, co prywatne w tym, co publiczne. Tego, co jednostkowe w tym, co ogólne. Tego, co tymczasowe w tym, co uniwersalne.

Kończąc pragnę podkreślić, że prace Jakuba Zdejszego wykonane są z dużą pieczołowitością i wyczuciem formy świadczącym o bardzo dobrym opanowaniu warsztatu graficznego i dużej swobodzie niuansowania efektów, wynikających z technologicznych uwarunkowań wybranego medium graficznego. Obserwując rozwój artystyczny autora, widzę stały postęp zarówno formalny, jak też wzrost świadomości w stawianych zagadnieniach natury ideowej zawartych w jego ostatnich pracach.

Konkluzja

Po szczegółowym zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym i pracą doktorską oraz po przejrzaniu dokumentacji, rozważając kwalifikacje warsztatowe i dydaktyczne, stwierdzam jednoznacznie, że zgodnie z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki, wszystkie wymagane elementy uzasadniają przyznanie Panu mgr Jakubowi Zdejszemu stopnia doktora.

Z takim wnioskiem zwracam się do Rady Wydziału Artystycznego ASP w Katowicach.

prof. dr hab. Mirosław Pawłowski